

VALITUS POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia Valitus Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksestä
12.6.2023 § 55

Valittaja Veljekset Karjalainen Oy
Y-0368869-9
Pyhäntie 2030
98530 Pyhätunturi

Asiamies ja prosessiosoite

OTL Tiina Olin
INFRA ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki
050 452 6633
tiina.olin@infra.fi

Päätöksen tiedoksisaanti Päätös on saatu tiedoksi 13.6.2023

Vaatimukset

1. Täytäntöönpanokiello

Veljekset Karjalainen Oy vaatii, että hallinto-oikeus määrää, ettei uhkasakkoa saa panna täytäntöön ennen kuin asia on ratkaistu ja päätös on lainvoimainen. Uhtasakon täytäntöönpano ennen lainvoimaista päätöstä olisi kohtuutonta ottaen huomioon erityisesti Veljekset Karjalainen Oy:n taloudellinen tilanne (*liite 6*), jätteen määritelmän tulkinnanvaraisuus sekä tilanteen ennakoimattomuus ja viivästyminen muista kuin Veljekset Karjalainen Oy:stä johtuvista syistä. Tilinpäätös osoittaa, että Veljekset Karjalainen Oy:n maksukyky on alentunut merkittävästi. Rakennusalan tilanne on tällä hetkellä huono ja Veljekset Karjalainen Oy:llä on taloudellisia vaikeuksia muun muassa kohonneiden kustannusten vuoksi. Asetetun uhkasakon maksaminen ei nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ole mahdollista. Veljekset Karjalainen Oy katsoo, että sillä on perusteltu syy vaatia uhkasakon kumoamista tai vähintään kohtuullistamista, jolloin asetetun uhkasakon suuruista uhkasakkoa ei tulisi maksettavaksi, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

2. Vaatimukset

Veljekset Karjalainen Oy vaatii ensisijaisesti, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumoaa asetetun uhkasakon ja toissijaisesti, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kohtuullistaa uhkasakon määrää.

Veljekset Karjalainen Oy vaatii lisäksi, että Pelkosenniemen kunta veloitetaan korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut 2.800 euroa (alv 0 %).

Perustelut

Ensisijainen vaatimus

Veljekset Karjalainen Oy on monipuolista infra-alan urakointia harjoittava yritys. Veljekset Karjalainen Oy:llä on Pelkosenniemen kunnassa halli- ja toimistotilat, mutta nämä eivät yksistään riitä työssä tarvittavan kaluston ja materiaalien säilyttämiseen.

Veljekset Karjalainen Oy on säilyttänyt Pelkosenniemen kunnassa sijaitsevalla vuokratontilla (Keskipyhä 583-403-1-222) rakennusmateriaaleja. Kyseistä tonttia on käytetty aiemmin maa-ainesten ottoalueena. Kun maa-ainesten ottaminen alueella on päättynyt, Veljekset Karjalainen Oy on säilyttänyt tontilla käyttökelpoista rakennusmateriaalia, jolle on ollut suunniteltu käyttötarkoitus. Tontilla on ollut muun muassa teollisuushallin ja siltanosturin osat sekä muuta rakennusmateriaalia. Osa materiaaleista on uutta ja osa on käytettyä, mutta myös käytetyille materiaaleille on käyttötarkoitus, eikä niitä ole poistettu käytöstä tai suunniteltu poistettavaksi käytöstä jätelain tarkoittamalla tavalla, joten ne eivät ole muuttuneet jätteeksi.

Veljekset Karjalainen Oy on pyrkinyt aktiivisesti hankkimaan omistukseensa tai hallintaansa tontin varastoalueeksi ja kaluston säilytysalueeksi. Veljekset Karjalainen Oy on vuodesta 2009 yrittänyt sopia Pelkosenniemen kunnan kanssa lisävarastointialueesta yrityksen hallin ja toimistotilojen läheisyyteen ja lisäksi vuodesta 2017 erillisestä tontista Pyhänturin entisen jätevedenpuhdistamon alueella. Tonttiasiat eivät ole edelleen Pelkosenniemen kunnassa. Veljekset Karjalainen Oy on tehnyt 29.3.2020 Pelkosenniemen kunnalle ostotarjouksen määräalasta (*liite 2*), mutta ei ole saanut edelleenkään ostettua sopivaa tonttia tai määräalaa, jonne olisi voinut siirtää hallintopakon kohteena olevat materiaalit. Veljekset Karjalainen Oy on useaan kertaan saada tonttiasiaa hoidettua.

Kesäkuussa 2023 Veljekset Karjalainen on sopinut Pelkosenniemen kunnan kanssa kahden tontin vuokrauksesta. Kunnanhallitus käsitteli asian 8.6.2023 (*liite 3*) ja hyväksyi vuokrasopimukset. Veljekset Karjalainen Oy on siten saanut järjestettyä paikan varastoalueeksi ja kaluston säilytykseen, ja pystyy nyt tyhjentämään hallintopakon kohteena olevan alueen.

Uhkasakon tuomitseminen edellytyksenä on, ettei päävelvoitetta ole noudatettu. Veljekset Karjalainen Oy on noudattanut päävelvoitetta siltä osin, että on siivonnut kaiken jätteeksi luokiteltavan. Muilta osin Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan päätöksessä on tulkittu jätelakia virheellisesti. Päätöksessä on jätelain nojalla määrätty poistamaan a) puretun teollisuushallin osat ja b) muut jätteet kuin teollisuushallin osat, mukaan lukien betonielementit, betonijätteet ja putkisillat.

Veljekset Karjalainen Oy on säilyttänyt hallintopakon kohteena olevalla tontilla muun muassa sähkökaapeleita, vaneria, puutavaraa, putkia, suojakaiteita, betonielementtejä, seinäpeltejä, runkopalkkeja sekä teollisuushallin osia. Lisäksi alueella on ollut puhdasta maa-ainesta ja purkubetonia.

Purkubetoni ei ole Veljekset Karjalainen Oy:n vaan maanomistajan. Uhkasakko voidaan kohdistaa vain sellaiseen asianosaiseen, jolla on oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta. Veljekset Karjalainen Oy:n vastuulla ei ole purkubetonin varastointi, käyttäminen tai siirtäminen.

Muiden säilytettyjen materiaalien osalta kyse ei ole jätteestä, vaan varastoitavasta rakennusmateriaalista. Materiaali sisältää Veljekset Karjalainen Oy:n liiketoiminnassa käyttämää infrarakennustyömaiden materiaalia ja teräshallin rakennusmateriaalit sekä halliin asennettavan siltanosturin materiaalit. Teräshalli on purettu aiemmalta sijaintipaikalta aiemmin ja sille on etsitty koko säilytysajan soveltuvaa rakennuspaikkaa.

Tontilla säilytettävien materiaalien säilyttäminen ei ole aiheuttanut jätelain tarkoittamalla tavalla roskaamista. Jotta jätteen tai esineen jättäminen tai aineen päästäminen ympäristöön on roskaamista, edellyttää se säännöksessä mainittua seurausta, joita ovat epäsiisteys, maiseman rumentuminen, viihtyisyyden väheneminen, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaara tai muu niihin rinnastettavaa vaara tai haitta. Mikään näistä haitoista ei toteudu. Tontti sijaitsee syrjässä asutuksesta ja kyseessä on alue, jota on käytetty maa-ainesten ottoalueena. Tontin ohi kulkeva tie on hiljainen metsätie, eikä tontilla sijaitsevat materiaalit siten ole aiheuttaneet maiseman rumentumista tai viihtyisyyden vähentymistä. Materiaalit sijaitsevat ulkona, mutta se itsessään ei tee niiden säilyttämisestä epäsiistiä. Materiaaleista ei myöskään ole aiheutunut ihmisille tai eläimille loukkaantumisen vaaraa tai haittaa.

Materiaaleja ei ole poistettu käytöstä, aiottu poista käytöstä eikä Veljekset Karjalainen Oy:llä ole myöskään ollut velvollisuutta poistaa niitä käytöstä, joten tontilla säilytettävät materiaalit eivät ole jätelain tarkoittamalla tavalla jätettä. *Liitteenä 4* on rakennusinsinööri Ari Raution lausunto tontilla säilytettävistä materiaaleista. Kyseinen halli on teräsrunkoinen, sisältäen betoniperustukset, teräspilarit ja -palkit, kuorirakenteet, eristeet, sähkökeskukset sekä siltanosturin kaikkine siihen kuuluvineen kojeistuksineen. Halli on purettu

siirrettäväksi ja uudelleen käyttöön otettavaksi. Hallin rakenteet ovat varastoituna siten, että kaikki säälle alttiit materiaalit ovat varastoituina teräskontteihin. Teräsrungon osalta ei vaaraa rakenteisen vaurioitumisille pitkästä varastointiajasta huolimatta.

Uhkasakkoa ei voida tuomita maksettavaksi, jos päävelvoitteen noudattamatta jättämiselle on pätevä syy. Veljekset Karjalainen Oy ei ole voinut siirtää varastoituja rakennusmateriaaleja, koska ennakoimattomista syistä hallin rakentaminen on siirtynyt. Hallin osia ei ole ollut tarkoitus varastoida näin pitkään, mutta sopivaa tonttia, jonne hallin olisi voinut pystyttää, ei ole löytynyt. Uhkasakon määrääminen on tästä syystä kohtuutonta. Veljekset Karjalainen Oy on toistuvasti yrittänyt ostaa tai vuokrata Pelkosenniemen kunnalta sopivan maa-alueen, joten on kohtuutonta, jos uhkasakko tuomitaan maksettavaksi, kun Pelkosenniemen kunta on osaltaan myötävaikuttanut asian viivästymiseen. Pelkosenniemen kunta on luvannut Veljekset Karjalainen Oy:lle tontin, ja tonttiasiaa on selvitetty vuodesta 2009 alkaen, mutta asia on hoitunut vasta kesäkuussa 2023, jolloin Veljekset Karjalainen Oy:lle on vuokrattu kaksi kunnan omistamaa tonttia. Näin ollen rakennusmateriaalien säilyttäminen on pitkittynyt siitä syystä, ettei niille ole löytynyt uutta sijoittamispaikkaa. Neuvotteluja tontin ostamisesta tai vuokraamisesta on käyty vuosia, ja kunta on toistuvasti luvannut Veljekset Karjalainen Oy:lle tontin, mutta asia ei ole edennyt kunnan päätöksenteossa. Asia on ratkennut vasta kesäkuussa 2023, kun kunta on vuokrannut Veljekset Karjalainen Oy:lle tontin alueelta (vanha vedenpuhdistamo), josta on neuvoteltu vuodesta 2017 alkaen sekä toisen tontin.

Koska rakennusmateriaalien säilyttäminen on pitkittynyt, Veljekset Karjalainen Oy on hakenut väliaikaista toimenpidelupaa rakennusmateriaalien varastoinnille. Materiaalien varastoinnista on sovittu kiinteistönomistajan kanssa. Lupa on ensin myönnetty 5.1.2023, mutta sen jälkeen peruttu 23.1.2023. Veljekset Karjalainen Oy on toimittanut Pelkosenniemen kunnan rakennustarkastaja Keijo Kotavuopiolta saamansa ohjeen mukaisesti oikaisuvaatimuksen luvan perumisesta sähköpostitse Kotavuopiolle (*liite 5*). Veljekset Karjalainen Oy:n toimitusjohtaja Kari Karjalainen on keskustellut Kotavuopion kanssa puhelimitse 10.3.2023. Kotavuopio on puhelimesta ilmoittanut Karjalaiselle, että Karjalainen voi lähettää oikaisuvaatimuksen hänelle ja hän vie sen eteenpäin lautakunnalle. Kotavuopio on sittemmin kiistänyt saaneensa oikaisuvaatimuksen. Todettakoon, että jos Kotavuopio olisi katsonut, ettei asiakirjaa ole toimitettu oikealle henkilölle, hänen olisi pitänyt toimittaa oikaisuvaatimus eteenpäin. Viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu

asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Lisäksi viranomaisella on lakisääteisesti velvollisuus antaa hallinnon asiakkaalle asianmukaista palvelua, ja osana tätä myös tarpeellista neuvontaa asian hoidossa. Karjalainen on toiminut valitusasiassa viranomaisen ohjeiden mukaisesti. Toimenpideluvan hakeminen osoittaa osaltaan, että kyseessä on käyttökelpoinen rakennusmateriaali.

Toissijainen vaatimus

Veljekset Karjalainen Oy vaatii toissijaisesti, että uhkasakon määrää kohtuullistetaan. Uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, veloitettun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Asetetun suuruisen uhkasakon tuomitseminen ei ole kohtuullista ottaen huomioon erityisesti jätteen määritelmän tulkinnanvaraisuus, tilanteen ennakoimattomuus ja viivästyminen muista kuin Veljekset Karjalainen Oy:stä johtuvista syistä sekä Veljekset Karjalaisen taloudellinen tilanne.

Asetettu uhkasakko on kohtuuttoman suuri ottaen huomioon Veljekset Karjalainen Oy:n taloudellisen tilanteen (*liite 6*). Tilinpäätös osoittaa, että yrityksen tulos on tappiollinen yli 600 000 euroa ja oma pääoma on huomattavan negatiivinen. Tilinpäätös osoittaa, että Veljekset Karjalainen Oy:n maksukyky on alentunut merkittävästi. Veljekset Karjalainen Oy:llä on taloudellisia vaikeuksia muun muassa kohonneiden kustannusten vuoksi.

Veljekset Karjalainen Oy on saatuaan siivouskehotuksen siivonnut tontilta jätteet. Ne materiaalit, joita tontilta ei ole poistettu, eivät ole jätettä vaan käyttökelpoista rakennusmateriaalia, joilla on ollut koko ajan käyttötarkoitus. Teollisuushallin rakentaminen on viivästynyt ennakoimattomista ja Veljekset Karjalainen Oy:stä riippumattomista syistä. Veljekset Karjalainen Oy on edellä ensisijaisen vaatimuksen perusteluissa kerrotulla tavalla pyrkinyt käyttämään rakennusmateriaalit hallin rakentamiseen sekä pyrkinyt järjestämään tarkoitukseen sopivan tontin useiden vuosien ajan. Asia on ratkennut vasta kesäkuussa 2023.

Asian käsittely on kestänyt kohtuuttoman pitkään, eikä Veljekset Karjalainen Oy ole tästä syystä voinut pitää todennäköisenä, että uhkasakko määrätään täysimääräisesti ja

täysimääräisen uhkasakon tuomitseminen on siten ilmeisen kohtuutonta. Koska uuden tontin ostaminen tai vuokraaminen on viivästynyt osaltaan myös Pelkosenniemen kunnasta johtuvista syistä, uhkasakkoa on myös sillä perusteella kohtuullistettava. Veljekset Karjalainen Oy on käynyt vuodesta 2017 asti neuvotteluja kunnan kanssa tontin ostamisesta tai vuokraamisesta, ja kunta on toistuvasti luvannut Veljekset Karjalainen Oy:lle tontin, mutta asia on viivästynyt ja tonttiasia on ratkennut vasta kesäkuussa 2023. Kunta on vuokrannut tontin samalta alueelta, josta on käyty neuvotteluja vuodesta 2017 asti. On siten kohtuutonta, että Veljekset Karjalainen Oy:lle on asetettu niin suuri uhkasakko, kun kunta olisi voinut toiminnallaan ratkaista uhkasakon kohteena olevalla tontilla olevien materiaalien sijoitusongelman jo huomattavasti aiemmin, eikä uhkasakolle olisi tällöin ollut tarvetta.

Helsingissä 11.7.2023



Tiina Olin
Lakimies, OTL
INFRA ry

Liitteet

1. Päätös, josta valitetaan
2. Veljekset Karjalainen Oy:n 29.3.2020 Pelkosenniemen kunnalle tekemä ostotarjous määräalasta
3. Sähköpostiviesti tontin vuokrauksesta
4. Rakennusinsinööri Ari Raution lausunto tontilla säilytettävistä materiaaleista
5. Veljekset Karjalainen Oy:n Pelkosenniemen kunnan rakennustarkastaja Keijo Kotavuopiolle toimittama oikaisuvaatimus
6. Veljekset Karjalainen Oy tilinpäätös 1.10.2021 - 31.12.2022